

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A X-A

– CICLUL INFERIOR AL LICEULUI –

F O R M E M U Z I C A L E

[CURRICULUM DIFERENȚIAT]

**Filiera vocațională, profil artistic
Specializarea: Muzică**

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3007 / 04.01.2005

București, 2004

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice - conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTĂ DE PREZENTARE

În învățământul vocațional artistic muzical, studiul disciplinei *Forme muzicale* reprezintă una dintre disciplinele teoretice de specialitate, care se studiază la secția teoretică din cadrul specializării muzică, pe întreg parcursul învățământului liceal. Prin actualul plan cadru de învățământ, acestei discipline îi este alocată o oră pe săptămână în cadrul curriculum-ului diferențiat, pentru elevii secției teoretice din cadrul specializării *Muzică*.

În cadrul pregătirii artistice de specialitate, prin aplicarea noului curriculum diferențiat, existența disciplinelor teoretice bazate pe studiul din punct de vedere muzicologic constituie un indispensabil liant între latura practică a formării elevilor din liceele vocaționale și cea instructiv-formativă, în scopul definirii personalității artistice a acestora. Astfel este posibilă conturarea traseelor de evoluție profesională a tinerilor viitori muzicieni, prin adaptabilitatea conținuturilor și a modalităților de abordare a acestora la particularitățile lor intelectuale și afective.

Noul curriculum reprezintă un instrument de lucru ce permite deplasarea accentului de pe acumulările mecanice de cunoștințe, pe utilizarea lor în practica, de pe caracterul informativ, pe cel formativ al învățământului, centrând interesul pe elev și pe opțiunile sale.

În acest sens, disciplinele de specialitate prin care se realizează pregătirea teoretică muzicală își propun :

- să familiarizeze elevii cu terminologia de specialitate, elaborată pe baza cunoașterii conceptelor operaționale fundamentale;
- să formeze deprinderi și tehnici de lucru specifice;
- să genereze strategii cognitive bazate pe relații interdisciplinare atât în interiorul ariei curriculare *Arte*, cât și cu alte domenii (literatură, istorie, logică, filosofie, științe socio-umane, științe ale naturii etc.);
- să dezvolte capacități de valorizare, într-un sistem axiologic propriu, bazat pe o cunoaștere fundamentată și permițând elevilor argumentarea lor;
- să dezvolte capacitatea de comunicare într-un limbaj specializat;
- să ajute viitorii artiști să-și definească propria personalitate creatoare prin raportare la stilurile artistice fundamentale și la reprezentanții majori ai culturii naționale și universale.

În structura disciplinei *Forme muzicale*, piesele destinate analizelor de formă sunt mijloace de abordare practică a conținuturilor programei și nu etalonul de realizare a ei.

Prin specificul lor, valorile și atitudinile specifice acestei discipline propun elevilor sisteme axiologice care se constituie în modele necesare pentru găsirea propriului sistem de valori.

Actuala structură a programei vizează un nivel superior de pregătire profesională a cadrului didactic, în contextul unei abordări flexibile în demersul didactic, a căilor, a metodelor și a mijloacelor adecvate individualității elevului.

Prezentă programă este valabilă și pentru școlile cu predare în limbile minorităților naționale.

COMPETENȚE GENERALE

1. Operarea cu elemente de limbaj specific în abordarea creațiilor artistice
2. Investigarea structurală și stilistică a creației muzicale

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății
- Disponibilitatea pentru receptarea specializată a creației muzicale aparținând fondului cultural național și universal
- Receptivitatea față de diversitatea culturală
- Disponibilitatea de a transfera în viața socială valori estetice autentice
- Manifestarea inițiativei în susținerea propriilor opinii estetice

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Operarea cu elemente de limbaj specific în abordarea creațiilor artistice

	Competențe specifice	Conținuturi
1.1.	Corelarea conceptelor de <i>gen, formă și stil</i>	Rondo-ul: - monotematic (baroc și clasic); concertul baroc - bitematic Variațiunile: - pe ostinato (passacaglia, ciaccona) - ornamentale - variațiuni de caracter și variațiuni libere
1.2.	Delimitarea auditivă/vizuală (după partitură) a elementelor morfologice și sintactice ale discursului muzical	
1.3.	Corelarea temei cu tipologia formelor de rondo și variațiune	
1.4.	Determinarea auditivă/vizuală (după partitură) a planului tonal	
1.5.	Delimitarea criteriilor de clasificare ale formelor muzicale studiate	

2. Investigarea structurală și stilistică a fenomenului muzical

	Competențe specifice	Conținuturi
2.1.	Identificarea auditivă a formelor muzicale studiate	Rondo-ul: - monotematic (baroc și clasic); concertul baroc - bitematic Variațiunile: - pe ostinato (passacaglia, ciaccona) - ornamentale - variațiuni de caracter și variațiuni libere
2.2.	Corelarea elementelor morfologice și sintactice cu planul tonal, în analiza auditivă și pe partitură a lucrărilor muzicale	
2.3.	Corelarea, pe bază de audiție, a tipologiilor de formă cu tipul de scriitură	
2.4.	Corelarea analizei auditive cu analiza pe partitură	
2.5.	Reprezentarea grafică a formelor muzicale studiate	

SUGESTII METODOLOGICE

Studiul formelor muzicale în învățământul liceal trebuie abordat prin prisma contactului nemijlocit cu creația muzicală (interpretare, audiere și analiză).

Caracterul analitic al metodologiei de studiu, specific disciplinei, formează elevilor o gândire creativă.

Varietatea tematică a creațiilor analizate oferă elevilor posibilitatea de a lua contact cu trăsăturile stilistice caracteristice diferitelor epoci, dezvoltându-și perspectiva interdisciplinară asupra fenomenului muzical.

Fondul de cultură muzicală și modalitățile de lucru specifice constituie elemente care dezvoltă interesul elevilor față de această disciplină, condiție fundamentală pentru dezvoltarea competențelor sale. Totodată, se asigură dezvoltarea unei personalități artistice armonioase, care îmbină un puternic simț al propriei identități cu respectul pentru valoare artistică, în contextul diversității.

Exemplele muzicale propuse pentru analize au fost selectate avându-se în vedere competențele și conținuturile prevăzute în programa școlară.

În selecția exemplelor destinate analizei se pot alege și lucrări din repertoriul individual al elevilor care studiază un instrument la alegere, conform planului cadru de învățământ și care corespund tematicii lecției.

Audiția muzicală dirijată devine o modalitate de abordare analitică a elementelor morfologice și sintactice specifice unei partituri.

Pornind de la caracterul practic al activităților specifice acestei discipline, în evaluarea elevilor va fi utilizată mai ales observarea continuă și sistematică a elevilor. Reproducerea teoretică și mecanică a problematicii specifice, ca procedeu de evaluare tradițional, va fi înlocuită de metode centrate pe activitatea practică, făcând apel continuu la creația muzicală audiată sau interpretată de elevii clasei. Sunt recomandate metodele alternative de evaluare – referatul, investigația, proiectul, portofoliul etc.

SUGESTII PENTRU ANALIZE: ¹

a) rondo:

J. S. Bach – *Concertul pentru vioară și orchestră în Mi major, p. I (concerto baroc) și a III-a (rondo monotematic baroc)*

W. A. Mozart – *Sonata pentru pian KV 545 în Do major, p. a III-a (rondo monotematic clasic)*

L. v. Beethoven – *Sonata op. 2 nr. 1, final (rondo bitematic clasic)*

b) variațiuni:

J. S. Bach – *Passacaglia în do minor pentru orgă*
– *Ciaccona în re minor pentru vioară solo*
– *Variațiunile Goldberg*

W. A. Mozart – *Sonata în La major pentru pian, KV 331 p. I.*

L. v. Beethoven – *Simfonia a III-a, final*

J. Brahms – *Simfonia a IV-a, final*
– *Variațiuni pe o temă de Haydn*

S. Toduță – *Passacaglia pentru pian*

¹ Lucrările indicate sunt orientative. Profesorul va face selecția lucrărilor propuse spre analiză. Pentru lucrările de mare complexitate se va realiza doar audiția însoțită de explicații generale.